

תרבות

נחום מוכיח

ח"י לפרלמנט פאר

הפרלמנט של אמנון פאר יחגוג הלילה באולפני קול ישראל בת"א, עם מצעד ססגוני של מרואיינים, מלאת ח"י שנים לתוכנית 'לילה חי מאוד' ברשת ב'. בתוכנית מביא פאר בידור, גסטרונומיה, טיולים, מיסטיקה, יין ועוד.

ד"ש מהעבר

תערוכת 'תמונות מארץ התנ"ך' תיפתח ב-19.11 במוזיאון ארץ ישראל ברמת אביב. בתערוכה, תיעוד מצולם של החיים בארץ האבות כפי שצילמו צלמי 'אמריקן קולוני' בראשית המאה ה-20 בשחור-לבן. הצילומים נצבעו בידי אדית ואריק מטסון.

סלע קיומנו

היא עדיין אלמונית, אבל מי שרואה אותה על הבמה מצחיקה בטירוף, מאלתרת ומשחזרת באופן מדהים ערב שלם, מבין שאליונר סלע היא שחקנית וקומיקאית בעלת יכולות נדירות. "מה שאני עושה זה לא סטנדרט, אני עושה משהו ייחודי שאף אחד לא עושה אותו בארץ", היא מבהירה בלי למצמץ

יעקב בראון

זה קרה בשישי שעבר בבית ציוני אמריקה, בתל-אביב. מפלס ההתרגשות נסק לשיאו ככל שהתקרב לסימו אירוע הצדעה לשחקנית תיאטרון 'בית ליסין', מרים זוהר, עם הגיעה לגבורות. ואז להפתעת הקהל, וגם של כלת השמחה, התפרצה לבמה מהאולם דמות לא מוכרת. כביכול. על רקע רחשים של "מי זאת, מי זאת?", החלה זו לגלגל בדרך הומוריסטית את מה שנאמר באירוע והקהל לא ידע את נפשו מרוב צחוק ותדהמה.

כדי שגם אתם לא תטרחו לשאול "מי זאת, מי זאת?", כשיתקלו בתופעה התוססת דלעיל, זימנתי את אלינור סלע - זה שמה - לשיחת היכרות שאולי תעזור אחת ולתמיד להסיר מעליה את מסך האלמוניות, הכל כך לא מוצדק לגביה. ליתר זהירות, אני בולש היטב אם סלע אולי באה לשיחה חמושה במכשיר הקלטה, או פטנט סמוי אחר, כדי ליישם את ההתקלה הבאה עליי. אז לא. אפשר לנשום לרווחה. לפני השאלה הראשונה אינני מסתיר ממנה את דעתי הנחרצת על מפגעי הסטנדרט. "מה שאני עושה, זה לא סטנדרט", חשה סלע להבהיר. "אני עושה משהו ייחודי שאף אחד לא עושה אותו בארץ".

סטארט-אפ משלך, כדברי מנחה האירוע, נתן דטנר...

"זה נכון, אם יש צחוקים בקהל, ישר אומרים שזה סטנדרט. אבל כמי שבאה מסטודיו ניסן נתיב עם המון כבוד למקצוע, אם מישוהו היה מעז לקרוא לי סטנדרט-אפ, הייתי מסוגלת לעלות לבמה ולתקן את המנחה, כי זה פגע בי עד עמקי נשמת. ולא רק אני, אלא גם הקהל. כשהוא בא למופע סטנדרט, הוא משאיר את שתי השורות הראשונות ריקות, כי אני ואבוי שרק לא ירקו או יישבו עליו.

"נלחמתי בזה שנים. מאז קצת התבגרתי וקצת הבנתי את חוקי השוק ואמרת לעצמי: אוקיי, אני לא מתעסקת בהגדרות. אני יודעת כמה אני שווה וככל שהקהל יותר אינטליגנטי, כך זה יותר מרקיץ שחקים בהופעות, אז שיקראו לזה איך שרוצים, אני בשלי ולא אווז מזה. שום ניבול פה. שום גטריות. שום ירידה על קהל. יתרה מכך. גם כשאני מצחיקה את הקהל, מתלווים לכך מסרים חברתיים".

וצקצוקי הימי זאת? שמקדי מים אותך בעלותך על הבמה? הצקצוקים שאני מוכנה לש-

מוע זה על הדמות של 'עממית' (במלעיל - י. ביא), שבכונה אני מתחילה איתה את ההופעה, כי היא ההיפוך של כל האינטליגנציה שמי גיעה אחר כך. ואגלה לך סוד - לפני האירוע לכבוד מרים זוהר, היה מי שאמר ש'עממית' לא תתאים לקהל שם. אבל אני התעקשתי לפתוח עם הדמות הזאת גם הפעם וזה בסדר אם בשתי הדקות הראשונות הקהל נע באי נוחות מולה. זאת, גם אם הוא לא מכיר אותי ולא נותן לי את הקרדיט שנותנים למישוהו מפורסם שמקשיבים לו רק בגלל השם שלו. אני אוהבת את הניצחון המתוק הזה שבא אחר כך. כאילו שאני אומרת - 'חכו, תנו לי רגע ותהיו שלי'...".

כאן סלע מתחילה להדליף סודות מאחורי הקלעים. לזוהר לא היה שמץ של מושג לגבי הפינאלה הבלתי צפוי של האירוע לכבוד. האשם במעל הזמנתה ל'בית ציוני אמריקה' היה עו"ד רמי בך-גל, יו"ד ארגון עובדי עיריית תל-אביב, שנכח בהופעה של סלע. בסיומה הוא לא היסס לגשת אליה ולמחות על כך שלדעתו היא האדם המכובד עלי אדמות - בניגוד מוחלט לך-עתה - ודאג שהיא תהיה הדוברת שעל קצפת האירוע של החותמת הלגמרי פרטית שלו. כן, מרים זוהר.

לא אדם מבוזבז

"זה הכי לא נכון לומר עלי שאני אדם מבוזבז", מוחה סלע. "אני אישה עובדת, בעצם חברה של אישה אחת, מצליחה מאוד כלכלית ומופיעה בלי שיווק ויחסי ציבור. אולי זה בניגוד לחוקי השוק ב-2011, אבל ככה אני. יש לי בלי סוף הופעות. התברכתי במשפחה מקסימה, שהיה לי חשוב להשקיע גם בה, כולל שני ילדים קטנטנים ובעל מדהים. אז אני לא מבוזבזת. מבחבזו הקהל שעדיין לא נחשף אלי."

"אגב, דבריי לא שכנעו לגמרי את עו"ד בך-גל שעמד על הקביעה שלו. מחמאות כפי שהוא נתן לי אני שומעת כל ערב כשאני יורדת מהבמה. להגיד לך שאני לא מתור-סקלת? אני מתוסכלת מאוד. מצד אחד אני אדם נורא מצליח ואילו בארץ הצלחה נמדדת אם את בארץ נהדרת' או לא."

ראיתי אותך לא פעם בטלי ווייז; האם זה יביך אותך אם אציין שבהופעה המדוברת, בבית ציוני אמריקה, היה משהו מזוכך, אפילו "הזיכך הזה לא חדש לי. אלת' רתי פעם אחרי נאום של 50 דקות שהשמיע שמעון פרס. אותו זיכך היה בקהל, כשבסיום הנאום חזרתי

עליו בדרכי ואז יכולת לראות אלף איש קמים ממקומותיהם ומריעים דקות ארוכות. אני מסוגלת להופיע

"אלתרתי פעם אחרי נאום של 50 דקות שהשמיע שמעון פרס. אותו זיכך היה בקהל, כשבסיום הנאום חזרתי עליו בדרכי ואז יכולת לראות אלף איש קמים ממקומותיהם ומריעים דקות ארוכות. אני מסוגלת להופיע כך גם באירועים של רופאים, עם כל הדברים המסובכים שהם משמיעים"

כך גם באירועים של רופאים, עם כל הדברים המסובכים שהם משמיעים. כאן נעמדים פרופסורים שלא מה ססים לומר שלו הם היו יכולים, הם היו משכיבים אותי על שולחן הניחוחים ובודקים מה מסתתר לי במוח.

הרי יש חשודים בי שאני מקליטה את הדיבורים בטלפון הנייד או שמא אני נעזרת בטלפרומטר סמוי."

אז בלי להשכיב אותך על שרף לחן הניתוחים, אולי תגלי לנו: כל זה אינו אלא זיכרון נטו?

"זה לא רק זיכרון. כשמתחיל האירוע, ואני אישם באולם, קודם כל אני צריכה להבין מה הולך ומי נגד מי. אז אני כותבת לי את תמצית הדברים הנאמרים תוך כדי אמירתם, גם בלי לדעת בהתחלה אם ניתן לעי שות מהם משהו מצחיק. שתי דקות לפני שאני עולה לבמה אני עוברת על זה מהרמה בראש, עושה לעצמי מי את הסדר ההגייוני, איך דבר יהיה נובע מדבר לדבר וכך עולה לבמה."

התברכת בזיכרון צילומי? "זה המון זיכרון צילומי, הרבה זיכרון ממה שאני שומעת ובהחלט גם עבודת הכנה. בעצם, לכל הופעה אני כותבת מופע חדש, המותאם לקהל שאני מגיעה אליו. אלה יכולים להיות מהנדסים, שר טרים, עובדי בנק, לא חשוב מי. הם בטוחים שאני עוברת איתם ואם לא, יש להם הרושם שהסתרתני אצלם חודשיים. אם הם היו יודעים שכתתי את ההופעה באותו יום ולמדתי

אותה בעל פה תוך כדי נסיעה במר ניה, לאחר שהגשתי לבן שלי קציי צות של אמא לארוחת צהריים, הם לא היו מאמינים. כן, קציצות של אמא. אין אוכל מוכן. הכל טבעי."

לדברי סלע, אם היא שוכחת איזשהו פרט, מה שלא קורה לה בדרך כלל, זה לא מרפה ממנה ו"אני מרגישה בגלל זה רדופה". אבל זמן קצר לאחר הופעה היא מסוגלת לשכוח הכל, "מפני שיש לפנות מקום לנתונים החדשים. אנשים פוגשים אותי אחרי שנים ומצטטים מההופעות שלי ואין לי מושג על מה הם מדברים", היא מספרת.

ואיך הגיבה מרים זוהר? "עכשיו תשמע משהו מצחיק. כמו כמעט כולם, גם היא שאלה בהתחלה 'מי זאת?'. וזה, למרות שהופענו יחד בסדרה 'משמורת' בטלוויזיה. היא לא קישרה אותי לשם. יתרה מכך. בעלי הסב את תשומת לבי לקטע באותה סדרה שבה אני, בתפקיד הצנוע שלי שם, נשמעת אומרת שמן הראוי שיער כו לה אירוע ויתלבשו יפה לכבודה. אני לא המצאתי את זה. זה הטקסט שעירית לינור כתבה לפני חמש שנים...".

הצדעה לגיתאי בטורינו

במוזיאון הלאומי לקולנוע בטורינו, איטליה, תתקיים רטרופקטיבה מקיפה לבמאי עמוס גיתאי תחת הכותרת 'הארכיטקטורה של הזיכרון'. הרטרופקטיבה תיערך חל מה-3 בנובמבר 2011 ועד 8 בינואר 2012, ותכלול הקרנת 23 מסרטי.

מסיכות מצוירות

גילה אלמגור, שלמה ארצי, דנה ברגר, יובל כספין, יאיר ניצני, עידן רייכל ועוד ציירו על גבי מסיכות, שיוצגו בתערוכה בצד יצירות של נפגעי נפש באירועי 'שבוע בריאות הנפש העולמי' ב-23.11 ברחבת 'הקאמרי', בת"א.

אחים חוזרים

בזכות מיה דגן עולה 'אחים בדם' שוב ל-50 הופעות בבית לסין. "לא מיציתי את הפעם הראשונה בה שיחקתי את גברת ג'ונסטון כשהעלינו את המחזמר 'בית צבי', מסבירה דגן את הגחמה

"מחזמר לאנשים ששונאים מחזות זמר". מיה דגן ועידו רוזנברג צילום: יעקב בראון

ברם לאחר הקזת רם הרדית. היום בו הם מגלים, לאחר שנים רבות, כי הם אחים הוא – איך לא – גם יומם האחרון.

המחזמר הועלה לראשונה בישראל ב-89, בהפקה מסחרית בתרגומו של אהוד מנור המנות. בתפקיד גברת ג'ונסטון כיכבה שלומית אהרון. בעלה באותם ימים, יובל דור, מילא את תפקיד המספר, מעין מקהלה יוונית במהדרות כיס, וכאן מגלם תפקיד זה דורון תבורי הוותיק. בתפקידי התאומים הופיעו או אלון אבוטי בול ומאיר סוויסה, וכעת משחקים אותם נרב נייטס, תגלית חדשה על במת התיאטרון הרפרטוארי, ועידו רוזנברג, שהופיע עם דגן, יוסי טולדו ודקלה הדר בגרסת ההצגה של תיאטרון 'הספרייה', שלייד תיאטרון 'בית צבי'. מי שהופיע עמם אז, ועתה יופיע לסדרוגין באחד בתפקידי המשנה, הוא דניאל אפרת, שתרגם את המחזמר מחדש.

בדבריה בתצוגה לתקשורת סיפרה פינס כי כבר ב-83 צפתה ב'אחים בדם' בלונדון, אבל לא סברה שניתן להעלות מחזמר על במת תיאטרון רפרטוארי, אבל 'הפעם הבטחתי למיה ואני מקיימת'.

לסיום, היא הקריאה מדב"י ראסל: "זהו מחזמר לאנשים ששונאים מחזות זמר. זאת בזכות הרגש הרב שניתן לסיפור. גם אם תהיה הפסקת חשמל באמצע ההצגה, השחקנים יוכלו להמשיך בלי תאורה ובליווי פסנתר בלבד. גם אם הפסנתר יפסיק לנגן, הם יוכלו להמשיך לשיר אקאפלה. כל העסק עובד על הקסם הקרום הזה של 'בוא ואספר לך סיפור'. לכן, 'אחים בדם' מצליח לקצור שבחים גם בארצות שבהן אין תרבות מפותחת של מחזות זמר".

באומרו זאת, לא התכוון ליישראל...

יעקב בראון

מיה דגן היא שחקנית לא מקר פחת. מאוד לא מקופחת. מי שיש לו ספק בכך, שירוך לראות אותה בהצגה המצליחה של תיאטרון 'בית לסין' 'דחלה מתחנת', או שייזכר באחת מגיחותיה המבריקות למרקע הטלוויזיה. אבל זה לא הפריע לה להפעיל את קסמיה על המנהלת שלה, ציפי פינס, כדי שזו תואיל בטובה להעלות את המחזמר 'אחים בדם', בעצם, למענה. ופינס, מנהלת שמתחשבת בצורכי שחקניה, בפרט אם זה תואם את דרישות הקופה, נענתה לה בשמחה. מהד-17.1 עולה המחזמר על במת 'בית לסין' ל-50 הצגות בלבד, אלא אם כן הקהל יצא להפגנות וידרוש עוד.

"לא מיציתי את הפעם הראשונה שבה שיחקתי את המחזמר 'בית צבי', היא אומרת. "הייתי עדיין ילדונה ולא הבנתי את מלוא התפקיד. כל מה שאני זוכרת מאז זה שמאוד אהבתי אותו".

מה סוד הקסם? "הסיפור מאוד עובד ונורא מתחבר לקהל, נורא מרגש ונורא מצחיק. השילוב בין השניים זה סוד הקסם בעיניי". המחזמר 'אחים בדם' מאת וילי ראסל, המחזאי האנגלי, מחבר מחזות כמו 'לחנך את ריטה' ו'שירלי ולנטיין', החל את מירוצו בלונדון '83 ומאז הפך לסיפור הצלחה עולמי. במרכזו, סיפור קלאסי: אם ענייה הנושאת תאומים ברחמה, עוברת במשק בית אצל גברת חשוכת ילדים. נוכח תחנוניה, ניאותה האם להיפרדת תאומיה בלידתם ולמסירת אחד מהם לבוסית שלה. התאומים, שני הפכים מכוח נסיבות גידור, גם גרלים בשכונות סמוכות. מבלי לדעת כי הם אחים, השניים נהיים חברים ואף נעשים אחים

שיחת טלפון לדוד (שוב במלעיל, י. ביא), בן זוגה. כששואלים את בעלי, איש רציני בביקורת בבל"ל, אם הוא אותו דוד, הוא ממחר לתקן, 'אני בני סקורדיצקי ולא דוד'...".

לדבריה, באחד מאותם ערכי 'פגע וברח' הוא עלה פתאום לבמה וקבל עם ועדה הציע לה נישואין. "קודם לכן שמתי עליו עין באיזו מסיבה ואמרתי לחברה, 'כזה אני צריכה', היא מעידה. "והנה באחד הערכים ההם עשיתי קטע הומוריי סטי, כאילו אני מקבלת את האוסר קר – כבר אז החלטתי להעניק אותו לעצמי – ולפתע הוא עלה לבמה ולפני כולם אמר 'אלינור, תתחתני איתי'. איך אפשר שלא?"

הם מתגוררים בחיק השקט בכפר-אורנים, לא הרחק מאתי אני קרי. לדבריה מתוך בחירה התיישבו הרחק ממרכז הבידור, "אם כי לפי עמים יש לי הרהורי חטא על כך". מדוע? "קורה שנדמה לי שלא מכירים אותי כליכך, מפני שאני לא מסתובבת בין אירועי בראנזה, אבל אני מתעשתת מהר ומבינה שלא יכולתי לעשות בחירה טובה יותר. לילדים שלנו, עידו בן השני מונה ומיקה בת השלוש, זה המקום האידאלי".

הם בעקבותייך? "מיקה היא שחקנית מלידה, כבר רואים עליה, ואילו עידו נראה לי קשור לצד הטכני מאחורי הקלעים".

כשסיימת את הסטודיו לא ניי סית להתקבל לבית ליסין ובאלה? "יש התחלתי עם הופעות היחיד, מה שהסתר לי עם גידול הילדים. כך יכולתי להניק אותם לפני ואחרי הופעות. אבל כנראה אף פעם לא מאוחר. מאותתים לי בכיוון".

מיקי קם מוכיחה שאפשר גם וגם. "לכן, היא בין אלה שמשמשים לי דוגמה. אפשר לעשות דברים במקביל, אם כי בארץ מנסים לקי טלג ולהכניס לתבניות".

מה מזכיר לך השם יהורם גאון? "היה מדהים להיות הקומיקאית בתוכנית האירוח שהנחה בערוץ הראשון. הוא נתן לי את מלוא הבמה מבלי לברוק מראש מה שאומר שם. למדתי ממנו המון".

והאלמוניות היחסית שלך? "יש לכך גם יתרונות. צלמי פפראצי לא רודפים אחריי. אגב, מה שקרה במופע של מרים זוהר מראה כמה הפרסום רגעי ושבירי. נכנסתי לאירוע כמעט אנונימית, כשגורדי הצלמים וכתבי האינטרנט התעלמו ממני ובחרו להסתער על ליאור אשכנזי ועל כל מי שמוכר. אחרי האירוע כולם הסתערו עליי. איפה הייתם קודם? רציתי לשאול אותם והתאפקתי. בסופו של דבר, הרווחתי אותם בזכות מה שעשיתי על הבמה ולא בגלל השם".

היכן תהיה אלינור סלע בעוד עשר שנים? "עם תוכנית טלוויזיה משלה, לצד תוכנית יחיד על הבמה, ושני ספרים שאכתוב עד אז. גם הייתי רוצה להיות התומה על סדרת טלי וויזיה שבה אלהק את כל אלה שלא קיבלו הודמנות, כמוני..."

ולא רק הפסיכולוגית: "כשבא תי להופיע בצבא, נכח שם הרב של היחידה והוא אמר שזה היה המופע היחיד שהוא יכול היה להישאר בו עד הסוף ולא נאלץ לצאת באמצע". יש מקומות שלא תופיעי בהם? "מה, אתה רוצה למשוך אותי לאריאל ולכאלה? אין מקום שאי מנע מלבווא להופיע בו. אני מרגי שה שאני מביאה לשם, ולכל מקום אחר, איזשהו מטען. סתם לכווא ול" ספר בדיחות, זה לא בשבילי. אם בתקופת לימודיי בסטודיו מישהו היה אומר לי שאתפרנס מלהצחיק אנשים, הייתי חושבת שהוא הוזה".

הגורו: ניסן נתיב

סלע, 37, היא במקור מנהייעקב שבירושלים. משפחה מרוקאית – סלע בא מאלקסלסי – מכל הצדדים, עם הרבה הומור, הנטועה זה מכבר בעולם הבידור. אביה מפיק אירועים, כמו טקס הדלקת המשואות בהר הרצל ביום העצמאות – "אני נושמת אירועים מאז שנולדתי" – ואמה מורה לתיאטרון. "מהם למדתי שאין דבר כזה ראש קטן ואף פעם לא נעורתי בהם לפרוטקציה", היא מציינת. "הם תמיד שיננו בפניי שאני עומדת מול פירמידה. למטה יש הרבה מקום ולמעלה צפוף. לשם יש לשאוף".

היא בוגרת תיכון 'בויאר', ביי רושלים. "אם השתעשעתי ברעיון לפנות למשחק, שם, במקום שבו הייתי תלמידה חנונית וחרשנית, ויתרתי עליו", היא מגלה. "עד אז הופעתי בתיאטרון 'קטרון' לילדים בירושלים, ליד 'החאן', כולל בתפקיד ראשי של ליצן. למדתי בתיכון במגמת מודרנות ובצבא שירתי כקצינת מחקר בחיל המודיעין בדרגת סגן. אפילו רצו שאמשיך".

ובכל זאת... "לקראת השחרור נרשמתי ללימודי פסיכולוגיה באוניברסיטה העברית. אבל בריוק אז היו הוריי בטיול בחו"ל ואמרתי לעצמי שאולי אלך לראות מה זה סטודיו ניסן נתיב, שבו לומדים משחק. התקשתי ושאלתי איך מגיעים. אילנה, המוכירה המיתולוגית, ענתה ואמרה שיש בחינות למחרת. היא שאלה אם אספיק להכין שני מונולוגים ושיר תוך יום. בינינו? לא ממש חשבתי להגיע. אבל באותו יום חזרו הוריי. אמי ריקי, שאולי החלום שלה היה להיות שחקנית ובבית עוררו אותה בכיוון ההוראה, מקצוע שמרוויחים בו המון, לא איברה דקה. על הרגע לקחה אותי לסטודיו ואמרה שאהיה מוכנה לבחינת הקבלה לא תוך יום, אלא תוך יומיים. תוך חודש התחלתי ללמוד משחק, בלי להבין איך זה קרה לי".

היא תמיד תזכור בהוקרה את גורו המשחק שם, ניסן נתיב המי נוח, ויראת הכבוד שרחשה כלפיו, בעוד המורה הנערץ אולי לא שיער איזו קומיקאית תצא ממנה, לאחר שהופיעה בתפקידים דרמטיים כמו האם ב'חנות הדמים'. "זה התגלה בערכים של 'פגע וברח', פתוחים לקהל", היא מעידה. "שם עליתי לראשונה לבמה עם הרמות של 'עממית' ולהפתעתי הקהל צחק. נרמה לי ששם 'עממית' התחילה לירות את המונולוג שלה בכאילו

"יש לאלמוניות גם יתרונות. צלמי פפראצי לא רודפים אחריי". אלינור סלע

היא מודעת לספק שמתלווה להופעותיה. כך לגבי האירוע המי דובר בשישי האחרון: "במקרה ישב מאחוריי המורה שלי לכתיבה, המחזאי שלמה מוסקוביץ, ושאל מה אני עושה באירוע. כשסיפרתי לו שבסוף אני הולכת לאלתר כל מה שנאמר, כשהוא הבין שזה מול כל המפורסמים באולם, הוא נהיה לבן ואמר: 'אלינור, אני יודע שאת מדהימה, אבל לעשות את מה שאת עושה מול כל האנשים האלה זו התאבדות, זה טירוף'. אם אני מדברת אתך כעת, כנראה שזאת לא הייתה התאבדות..."

"אגלה לך עוד סוד. במהלך ההתי פתחות שלי כאמנית הגעתי לפסיכר לוגית מאוד נחשבת. כשהיא שמעה מה שאני עושה, היא אמרה שזה נוגד את מה שכתוב בספרים ויש לי יכולות שברך כלל לא אמורות לכווא יחד. אם לדבריה בדרך כלל היא לא יוצאת לפגוש את המטופלים שלה בחוץ, כאן היא לא התאפקה, באה להופעה ואישיה מה שאמרה קודם לכן".